

UN MINIM DE SARCINI PENTRU O RODNICIE MAXIMĂ

Teatrul, în virtutea funcției sale cultural-educative, urmărește să pătrundă cu cât mai deplină autoritate în mase. De aceea, se impune ca o îndatorire de principiu, asigurarea unei permanențe cantitative și calitative a spectacolelor. Deci, a producției.

În dorința de a nu depăși însă unele termene, munca de pregătire a acestor spectacole se desfășoară uneori în asalt, prejudiciind rezultatele. Pe de altă parte, concentrarea tuturor eforturilor la sediu îngustează orizontul de acțiune al unor colective. Considerând producția din punctul de vedere al nivelului și frecvenței spectacolelor, putem face o distincție între „ce joacă” un teatru — deci, care este configurația repertoriului — și „cum joacă”, adică, evaluarea artistico-organizatorică. Asupra repertoriului și a valorii artistice există o confruntare permanentă, atât din partea spectatorilor, cât și din partea oamenilor de specialitate. Se vorbește însă mai puțin de activitatea organizatorică, considerată ca o problemă de a doua mână și internă. Eforturile celor ce însuflețesc acest „microcosmos social” care e teatrul, sînt, de aceea, demne de luat în considerație și din acest punct de vedere strict determinat.

Aspectul organizatoric la care ne referim se împarte pe două probleme: utilizarea cadrelor și contactul cu masele.

Orice iubitor de teatru, mai mult sau mai puțin cunoscător al criteriilor de organizare internă a instituției, va observa cu legitimă curiozitate o ciudată și inexplicabilă disproporție. În timp ce unele cadre actricești, supralicite, dețin la un moment dat monopolul întregii activități, altele, de forțe egale sau sensibil diferențiate, rămîn nefolosite luni și chiar stagiuni de-a rîndul. Vom da ca exemplu Teatrul „C. Nottara”, la care în stagiunea 1958/59 (pînă la 6 noiembrie) actorii N. Tomazoglu, Eugenia Bădulescu, Puica Stănescu, Dinu Ianculescu, Ludovic Antal, Stroe Atanasiu și alții n-au jucat în nici un spectacol, în timp ce Nicolae Niculescu a înregistrat cifra record de 66 de spectacole jucate, iar Ion Mîinea, Jean Lorin Florescu, Iarodara Nigrim au însumat între 40—45 de spectacole fiecare.

Această realitate suscită o explicație și o întrebare. Explicația (pe care o poate da fiecare din numele citate și necitate) constă în aceea că nu toți actorii pot fi solicitați în munca de pregătire a unui spectacol și, de cele mai multe ori (cum sistemul dublurilor se practică sporadic și restrîns), numeroase forțe rămîn neîntrebuintate pe o perioadă destul de îndelungată. Se pune atunci întrebarea: care este aportul concret al acestor cadre la îndeplinirea scopului cultural-educativ al instituției pe care o reprezintă? Întrebarea se pune în virtutea unui principiu

elementar de etică profesională și vizează nu persoana în sine a unui actor, ci cauza. Se constată o folosire prea puțin temeinic justificată a forțelor existente și disponibile la un moment dat. Faptul provoacă nu numai discrepanța între supralicitare și stagnare, dar și disproporția frecventă și aparent inevitabilă în cuantumul eforturilor depuse pe parcurs. Exemplificînd și de data aceasta, constatăm că la Teatrul Municipal, în stagiunea 1957—1958, față de 378 de spectacole jucate de Șt. Ciubotărașu, 372 de către Carol Kron, 428 de către Gh. Petreanu, 371 de către Paul Nestorescu, actorii Traian Petruț, Emil Reisenauer, Ana Negreanu și Mimi Enăceanu au realizat, în ordine, doar 38, 51, 7, 14 spectacole. Sau, la Teatrul Tineretului, actorul Cezar Rovințescu a realizat în stagiunea 1958/59 (pînă la 1 ianuarie) performanța de 94 de spectacole jucate, în timp ce, în aceeași perioadă, Lia Șahighian, Florica Demion, Paula Tudor n-au depășit limita a 10 spectacole. Și lista se poate completa cu exemple asemănătoare, printr-o confruntare a statisticilor celor 36 de teatre cîte numără întreaga țară. Asemenea distribuire disproporțională a cadrelor există, se practică, se repetă. Consecințele se resimt atât în zona de utilitate maximă a teatrului, cît mai ales în însăși evoluția fiecărui actor. Dezvoltarea, perfecționarea, autodepășirea se pot greu închipui fără continuitate în munca de creație, presupun efort permanent, muncă încordată și perseverență de zi cu zi. Cîte talente, declarate promițătoare la absolvirea studiilor, s-au pierdut ori nu s-au împlinit în teatru, din lipsă de participare, din inactivitate ?

Cazul nu este propriu numai actorilor. Tot la Teatrul Tineretului din București, de mai bine de șase ani, doi regizori încă tineri — Cornel Popa și Eugen Dovidis — n-au avut de montat decît un spectacol fiecare, ocupîndu-se în restul timpului de asistență de regie. Acest lucru se petrece la un teatru al tineretului, într-o perioadă în care alți tineri s-au afirmat deja în alte teatre ca personalități și li s-a creat un fond apreciabil de spectacole (Dinu Cernescu la Teatrul Național din Craiova, Radu Penciulescu la Teatrul de Stat din Oradea, Valeriu Moiescu la Teatrul de Stat din Galați, Dumitru Dinulescu la Teatrul de Stat din Brăila etc.). Se pare că tinerețea, pentru teatrul care vrea s-o reprezinte de mai multă vreme la București, are apanajul speranțelor. Ca atare, cei doi regizori speră de șase ani că într-o zi...

Ne gîndim, o clipă, la eforturile supraomenești ale unor actori ca Aristizza Romanescu, Constantin Nottara, Tony Bulandra, Aristide Demetriade, Ion Brezeanu și mulți alții, care erau nevoiți să pregătească și să susțină zeci de roluri pe stagiune, într-un ritm care ar demobiliza pe mulți actori de astăzi. Și în pofida acestei extenuante frecvențe artistice care oferea toate premisele unei elaborări superficiale, ei au creat, seară de seară și spectacol după spectacol, momente de înaltă desfătare, de neuitată emoție. Numărul rolurilor interpretate în decursul carierei sale de marea actriță Aristizza Romanescu depășește cifra de 600 ; cît va fi însumat totalul reprezentațiilor ? Găsim aici *numai* exemplul unei desăvîrșite conștiințe profesionale și pe acela al dăruirii totale și dezinteresate ? Sau, poate, și o mută mustrare adresată generației teatrului actual, privilegiată de condiții și perspective nebănuite pe vremea Aristizzei Romanescu.

Se impune, așadar, o mai rațională utilizare a forțelor artistice, o distribuire judicioasă și permanentă a sarcinilor, în așa fel încît contribuția fiecăruia să fie întotdeauna și într-adevăr efectivă. Teatrul, în tendința de a cuprinde o zonă din ce în ce mai largă de influență, are nevoie de forțe sporite. Exigențele devin reciproce în contactul cu masele și, din acest punct de vedere, acțiunea de solicitare a cadrelor se amplifică, se mărește de la o zi la alta. Intensificarea acestui contact

se poate obține, în primul rând, prin sporirea activității de instruire a echipelor artistice de amatori. Angrenarea unui număr cât mai mare de actori în această acțiune directă de culturalizare constituie, pentru mișcarea noastră teatrală profesionistă, un obiectiv imediat și, în același timp, premisa folosirii proporționale a tuturor elementelor actoricești de care dispune teatrul nostru. Dar, contactul cu masele reclamă, pe planul producției, și intensificarea spectacolelor în afara sediului. Nenumărate cluburi muncitorești, cămine culturale, școli, universități așteaptă cu nerăbdare pe mesagerii Thaliei. Teatrele n-au decît să pătrundă în aceste locuri, de multe ori neglijate, și să-și exercite nobila lor menire de transformare a conștiințelor. Este inadmisibil ca sub pretextul lucrărilor de renovare care se execută la sediu, unele colective de frunte, ca Teatrul Național din Iași și Teatrul Național din Craiova, să se dispenseze de obligațiile curente de producție și să prezinte sporadic și convențional numai câteva spectacole pe lună (Teatrul Național din Iași : 10 în luna septembrie, 5 în octombrie, 6 în noiembrie ; Teatrul Național din Craiova : 11 în luna septembrie, 4 în octombrie, nici unul în noiembrie), în timp ce un colectiv mai restrîns dar mai conștiincios, aparținînd orașului Sf. Gheorghe, realizează în condiții ceva mai vitrege un număr mult mai mare de spectacole (15 în luna septembrie, 22 în octombrie, 25 în noiembrie). Explicația ? Teatrul din Sf. Gheorghe a programat aproape zilnic deplasări în cuprinsul regiunii, jucînd, de multe ori în condiții improprii, cu același entuziasm ca la sediu. Să mai amintim de răsunătorul turneu întreprins de un colectiv bucureștean — Teatrul Muncitoresc C.F.R. — în cele mai îndepărtate comune și sate de pe cuprinsul țării, în aceeași perioadă în care — asemenea teatrului din Iași și celui din Craiova — lucrările de renovare întreprinse la sediu nu-i ofereau posibilitatea unor manifestări comode ?

Este de datoria factorilor responsabili ai fiecărui colectiv artistic să determine o exigență sporită orientării organizatorice a activității la sediu și în afară. Exigență impusă de necesitatea satisfacerii permanente și depline a cerințelor culturale crescînde ale oamenilor muncii. Producția artistică, cea care asigură într-un fel certificatul de existență al teatrului, va deveni astfel din ce în ce mai eficace, dobîndind deplină finalitate.

Considerînd cele enunțate mai sus de domeniul organizatoric, nu înseamnă că trebuie neglijate valoarea și calitatea artistică a producției teatrale. Distribuția proporțională a cadrelor actoricești urmărește asigurarea unui minim de sarcini, de a căror îndeplinire obligatorie depinde însuși randamentul artistic al instituției. Proporția nu înseamnă nivelare. Nu trebuie să cerem unui actor mai puțin dotat să joace același număr de spectacole și aceleași roluri ca cele realizate de un maestru. Dar îi putem cere să joace un anumit număr de spectacole, iar atunci cînd necesitățile distribuției nu-l solicită la sediu, el poate îndeplini, cu tot atîta eficacitate, în perioada respectivă, sarcinile ce derivă din instruirea echipelor artistice de amatori.

Scopul primordial al oamenilor de teatru este transformarea conștiințelor ; o cît mai strînsă legătură cu masele de spectatori va asigura, în condiții de reciprocitate, împlinirea cu succes a acestui scop. Și o doresc nu numai artiștii. O doresc mii de prieteni anonimi care vin la teatru și îi dăruiesc, în semn de considerație și recunoștință, prinosul aplauzelor entuziaste.

***

Prin recentul ordin al Ministerului Învățămîntului și Culturii se introduc, cu caracter experimental pînă la 1 septembrie 1959, sarcinile minimale lunare ale fiecărui actor, regizor, pictor scenograf etc. Un *minim cantitativ* va asigura deci — în condițiile unei oportune sistematizări — permanența în activitate a tuturor membrilor ansamblului și, în special, proporționalizarea atît de mult disputată în ultimul timp. Un act de firească necesitate, impus de desfășurarea evenimentelor — din care am încercat mai sus să desprindem unele aspecte — care va asigura, credem, premisele unei rentabilități maxime.